

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

ЧУБЕНКО Т.Є.*,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІАВСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА

Методика оцінки запасів є важливим інструментом організації ефективної фінансово-господарської діяльності підприємства і викликає значний практичний інтерес у зв'язку з необхідністю визначення реальної вартості запасів. Так, оцінка виробничих запасів на дату балансу має прямий вплив на суму оборотних активів в балансі. Крім того, оцінка вартості залишку виробничих запасів впливає не тільки на показники звітного періоду, але і наступного, оскільки кінцеве сальдо одного періоду є одночасно початковим сальдо наступного облікового періоду. Особливо актуально питання правильної оцінки запасів на дату балансу виникає в умовах змін цін, а також при пошкодженні, псуванні матеріалів, часткового або повного старіння запасів, зростання очікуваних витрат на завершення виробництва.

В Україні методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про запаси та розкриття у фінансовій звітності визначає Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» [1] та Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів [2]. Запаси визнаються активом, якщо існує імовірність того, що підприємство отримає в майбутньому економічні вигоди, пов'язані з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена [1].

Необхідно зазначити, що залежно від того, яку управлінську мету переслідує підприємство виділяють три напрями оцінки виробничих запасів: при їх оприбуткуванні, при їх вибутті (списанні), при відображенні у фінансовій звітності, зокрема балансі [3].

Для забезпечення достовірності даних обліку виробничих запасів і запобігання викривлення даних фінансової звітності, як зазначає О.С. Роева, важливе значення має визначення вартості виробничих запасів при їх надходженні та вибутті [4].

Виробничі запаси можуть надходити на підприємство в результаті їх придбання у постачальників відповідно до укладених договорів або через підзвітних осіб, виготовлення власними силами,

* Науковий керівник – Бірченко Н.О., старший викладач

внеску засновників підприємства до статутного капіталу, безкоштовного отримання, обміну на подібні активи та обміну на не(подібні активи

При надходженні (залежно від шляхів) запаси в бухгалтерському обліку оцінюються за первісною вартістю, виробничою собівартістю, передбаченою П(С)БО 16 «Витрати» [5], справедливою вартістю, балансовою вартістю.

Не менш важливого значення має й оцінка запасів при їх вибутті, так як це впливає на фінансовий результат діяльності суб'єкта господарювання. Зокрема, відповідно до вимог П(С)БО 9 «Запаси» [1], підприємство можна обрати один із нормативно визначених методів оцінки запасів при їх вибутті або декілька одночасно, проте необхідно враховувати, що для виробничих запасів, які мають однакове призначення та однакові умови використання, застосовується тільки один із наведених методів

Оцінка запасів при вибутті (списанні) здійснюється за: ідентифікованою собівартістю відповідної одиниці, середньозваженою собівартістю, собівартістю перших за часом надходження (ФІФО), нормативними затратами, ціною продажу.

Виробничі запаси, що відпускаються для виконання спеціальних замовлень та проектів, а також ті, які мають унікальну характеристику та не є взаємозамінними, оцінюються за ідентифікованою собівартістю. Цей метод доцільно застосовувати за наявності незначної номенклатури запасів на підприємстві. На думку Т.А. Довга, особливістю методу ідентифікованої собівартості відповідної одиниці запасів є те, що визначення собівартості запасів, які витрачаються відбувається за фактичними даними, в той час як при застосування інших методів – на певних припущеннях [3]. Також суб'єкт господарювання, застосовуючи даний метод у своїй практичній діяльності, має можливість регулювати свій прибуток шляхом відпуску найдорожчих або найдешевших одиниць запасів.

Оцінка вибуття за середньозваженою собівартістю характерна для виробничих запасів, що обліковуються на підприємстві за окремими партіями, кожна з яких може відрізнятися ціною придбання чи собівартістю виготовлення. Цей метод передбачає, що списання проводиться за кожною одиницею однорідних запасів діленням сумарної вартості залишку таких запасів на початок звітного періоду і вартості отриманих у звітному періоді запасів на сумарну кількість запасів на початок звітного періоду і отриманих у звітному періоді запасів.

Оцінка запасів за методом ФІФО базується на припущенні, що виробничі запаси використовуються у тій послідовності, в якій вони надходили на підприємство і відображені в бухгалтерському обліку, тобто запаси, які першими відпускаються у виробництво (продаж та інше вибуття), оцінюються за собівартістю перших за часом надходження запасів. При цьому вартість залишку виробничих запасів на кінець звітного періоду визначається за собівартістю останніх за часом надходження запасів. Звідси випливає, що в результаті застосування методу ФІФО, вартість запасів на кінець звітного періоду є наближеною до їх поточної ринкової вартості, а собівартість реалізованої продукції при цьому знижується, що в кінцевому підсумку призводить до максимального зростання фінансового результату.

Відповідно до вимог П(С)БО 9 «Запаси», оцінка запасів за нормативними затратами полягає у застосуванні норм витрат на одиницю продукції (робіт, послуг), які встановлені підприємством з урахуванням нормальних рівнів використання запасів, праці, виробничих потужностей і діючих цін. Для забезпечення максимального наближення нормативних затрат до фактичних норми затрат і ціни повинні регулярно у нормативній базі перевірятися і переглядатися. Тобто оцінка запасів за методом нормативних витрат здійснюється лише за умови використання нормативного обліку витрат і калькулювання собівартості. Оцінка запасів за цінами продажу заснована на застосуванні підприємствами роздрібною торгівлі середнього проценту торговельної націнки товарів. Відповідно до вимог П(С)БО цей метод можуть застосовувати (якщо інші методи оцінки вибуття запасів не виправдані) підприємства, що мають значну і змінну номенклатуру товарів з приблизно однаковим рівнем торговельної націнки.

На дату балансу оцінюються за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

Отже, кінцевий результат діяльності підприємства значною мірою залежить від раціональної організації обліку в частині виробничих запасів. При цьому особливе значення має вибір методу оцінки запасів, що залежить від того, яку управлінську мету має підприємство. Вибір методу оцінки виробничих запасів при їх використанні має бути виваженим і продуманим рішенням, з врахуванням діючої системи обліку та специфіки діяльності суб'єкта господарювання.

Література.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси»: затв. наказом М-ва фінансів України від 20.10.1999р. №246. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>
2. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів: затв. наказом М-ва фінансів України від 10.01.2007р. №2. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MF07002.html
3. Довга Т.А. Проблеми оцінки виробничих запасів господарюючими суб'єктами в умовах інфляції / Т.А. Довга // Інвестиції: практика та досвід. – № 8. – 2015. – С. 88-94.
4. Роева О.С. Проблемні питання оцінки та контролю виробничих запасів / О.С. Роева // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету: Економічні науки. – Вип. 31. – 2017. – С. 229-235.
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: затв. наказом М-ва фінансів України від 31.12.1999р. №318. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>

ВЛИЯНИЕ ОРГАНИЗАЦИИ ИННОВАЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА ЭКОНОМИЧЕСКУЮ ЭФФЕКТИВНОСТЬ РАБОТЫ ПРЕДПРИЯТИЯ

**ШЕВЧУК Е.П., ЮНЦЕВИЧ К.И.,
УЧРЕЖДЕНИЕ ОБРАЗОВАНИЯ «БЕЛОРУССКИЙ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АГРАРНЫЙ ТЕХНИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ»**

В современных условиях успешная деятельность предприятий невозможна без инноваций и инвестиций. Рыночные условия развития экономики постоянно выдвигают требования не только количественных, но и качественных преобразований. Эти преобразования можно осуществлять, используя самую передовую технику, технологию, непрерывно развивая научно-исследовательскую базу в целях обеспечения высокого качества нововведений, для чего требуются значительные инвестиции. Можно использовать технологические, продукт-инновации, процесс-инновации. Используя технологические инновации, предприятие связывает свою деятельность с разработкой и освоением новых технологических процессов. Используя продукт-инновации предприятие разрабатывает и внедряет новые или усовершенствует ранее выпускаемые продукты.

* Научный руководитель – Исаченко Е.М., старший преподаватель